

create

Engelse spelling in het
tweetalig primair onderwijs

Handreiking bij de leerlijn tpo

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

slo

Engelse spelling in het tweetalig primair onderwijs

Handreiking bij de leerlijn tpo

December 2018

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Verantwoording

2018 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling), Enschede

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs: Gäby van der Linde-Meijerink en Ans van Berkel

Informatie

SLO

Afdeling: primair onderwijs

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN: 1.7761.760

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding	7
1.1 Leerlijn tpo	7
1.2 Leeswijzer	7
2. Didactiek bij spelling	9
3. Engelse spelling bij tpo in de groep(en)	11
3.1 De allereerste beginselen van spellen (groep 1-3)	11
3.2 Leren lezen en woordherkenning (groep 4)	11
3.3 Bewuster aandacht voor het spellen (groep 5-8)	13
4. Via leren lezen naar leren spellen in het Engels	17
4.1 Drie typen lezers in het Engels	17
4.2 De basis: lezen in het Nederlands	17
4.3 Van lezen naar spellen van woorden	18
5. Het Engelse spellingsysteem	19
5.1 Spellingcategorieën	19
5.2 Indeling van de spellingcategorieën in het Engels – uitleg	20
5.3 Ondersteuning bieden bij het leren spellen in het Engels	22
6. Spellingstrategieën in het Engels	23
6.1 Op het gehoor spellen (basisspellingen)	23
6.2 Een regel gebruiken (regelspellingen)	24
6.3 Twee manieren van inprenten (inprentspellingen)	24
6.4 Vaste woordstukjes opzoeken	25
6.5 Analogie toepassen	25
7. Klinkers en medeklinkers in het Engels	27
7.1 Klinkers – korte klinkers	27
7.2 Klinkers – andere dan korte klinkers	28
7.3 Medeklinkers	29
7.4 Opbouwspellingen	31
Literatuur	33
Bijlage 1 Overzicht van Engelse spellingregels	35
Bijlage 2 Overzicht van ezelsbruggetjes	37
Bijlage 3 Ezelsbruggetjes voor woorden die vaak verward worden	39
Bijlage 4 Omgaan met spellingfouten	41

Voorwoord

Deze handreiking is speciaal geschreven voor alle tpo-coördinatoren en tpo-leerkrachten die betrokken zijn bij de landelijke tpo-pilot. Uit diverse gesprekken met hen werd duidelijk dat zij behoefte hadden aan meer achtergrondinformatie rondom het Engelse spellingssysteem. De informatie in deze handreiking is ook goed bruikbaar in een vvto-setting.

Een speciaal woord van dank aan Myrna Feuerstake (Nuffic), Patricia Rose (SLO) en Ria van de Vorle (SLO) die als meelezers een kritische blik hebben gegeven op deze handreiking. Verder bedanken wij ook het team van basisschool de Blijberg Tweektalig te Rotterdam in het bijzonder Xandra Pieters voor de suggesties voor alle jaargroepen po. Maar ook alle tpo-coördinatoren van de tpo-pilot voor hun bijdrage aan de implementatie in de tpo-onderwijspraktijk. Bij het schrijven van deze handreiking hebben we kunnen profiteren van de voorbeelden die geschreven zijn voor de tpo-leerlijn door Tess Rooversen Carine Thesingh, twee studenten van de Hogeschool van Amsterdam binnen The Teacher of English in Bilingual Schools programme.

Tot slot een speciaal woord van dank aan Ans van Berkel. Zij is specialist in lezen, spelling en dyslexie in het vreemdetalenonderwijs. De in deze handreiking gegeven voorbeelden en suggesties voor spellingoefeningen komen veelal uit haar eerdere publicaties. Ook de informatie over het Engelse spellingsysteem is gebaseerd op haar werk, en alle voorbeelden van spelfouten in deze publicatie zijn afkomstig uit door haar uitgevoerd spellingonderzoek in vvto. Niet allen haar deskundigheid en expertise, maar ook haar bevlogenheid en liefde voor het Engelse spellingssysteem, heeft ertoe bijgedragen dat deze handreiking er nu ligt.

1. Inleiding

Sinds schooljaar 2014-2015 nemen negentien basisscholen deel aan de pilot tweetalig primair onderwijs (tpo). Deze scholen krijgen hiermee de kans om in te spelen op de maatschappelijke wens, met name van ouders, om kinderen toe te rusten op een wereld die internationaler wordt. De negentien pilotscholen verschillen onderling in grootte en in hun onderwijsaanpak. Ze passen wel allemaal immersieonderwijs toe, waarbij de nadruk ligt op begrip en communicatie. Daarnaast moet het onderwijs dat op de pilotscholen gegeven wordt aan de volgende drie kenmerken voldoen:

1. Het Nederlands curriculum is leidend, het aanbod is dekkend voor de kerndoelen.
2. Het percentage Engelstalige lessen en activiteiten bedraagt 30 tot 50% van de onderwijstijd.
3. Er is veel aandacht voor internationaliseringsactiviteiten.

1.1 Leerlijn tpo

In 2014 is SLO begonnen met het ontwikkelen van een leerlijn mondelinge taalvaardigheid, lezen en schrijven voor groep 1 en 2 van het tpo. De leerlijn werd tijdens de pilotperiode jaarlijks uitgebreid en bijgesteld tot een complete leerlijn voor groep 1-8.

In 2017 hebben de pilotscholen SLO gevraagd een leerlijn spelling en grammatica te ontwikkelen. Spellen is geen op zichzelf staande vaardigheid, maar een hulpmiddel bij lezen en schrijven. Daarom is ook geen 'standaard' leerlijn uitgewerkt, zoals voor de andere drie domeinen, maar is gekozen voor het schrijven van een handreiking voor tpo-coördinatoren en/of tpo-leerkrachten. De informatie in deze handreiking is ook heel goed bruikbaar in een vvto-setting (Van Berkel, 2014a en Van Berkel, 2014b).

1.2 Leeswijzer

In deze handreiking gaan we eerst kort in op de uitgangspunten van de didactiek voor spellingsonderwijs in het Engels (hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 beschrijft voorbeelden en suggesties van mogelijke oefeningen rondom spelling in de diverse groepen van het primair onderwijs. Hoofdstuk 4 gaat in op een aantal aspecten van het lezen in het Engels en de relatie met leren spellen. Hoofdstuk 5 beschrijft het Engelse spellingssysteem, gevolgd door hoofdstuk 6 waarin de spellingstrategieën in het Engels aan de orde komen. In hoofdstuk 7 wordt het Engelse systeem van klinkers en medeklinkers uitgelegd. De publicatie sluit af met een viertal bijlagen met aanvullende informatie over spellingsregels en hoe om te gaan met spellingfouten.

2. Didactiek bij spelling

Doel van Engels in het basisonderwijs is dat kinderen in deze taal leren communiceren. Een communicatieve aanpak sluit daarbij aan. Bij een communicatieve aanpak past een aanbod van taalchunks (regelmaticgheden van de taal) die horen bij een actueel thema. De herhaling van die taalchunks via luisteren en lezen helpt bij het opslaan van de taal in het langetermijngeheugen. De combinatie van horen en lezen, bevordert ook het produceren van Engelse taal. En juist in het produceren van taal (bijvoorbeeld door te spreken) zit de winst van het opslaan in het langetermijngeheugen: taal leren is taal doen! Pas als leerlingen een ruime woordenschat hebben, kunnen zij grammatica via regels aanleren en onthouden.

Bij veel kinderen in het primair onderwijs zal het leren lezen en spellen in het Engels zonder veel problemen verlopen. Dit zijn die kinderen die zodra ze in het Nederlands hebben leren lezen en spellen, dit ook als vanzelf leren als zij Engels krijgen. Maar er zijn ook kinderen die grote moeite hebben met het leren lezen en spellen in het Nederlands. Zij zullen dit ook niet als vanzelf in het Engels leren. Sommige leerlingen zitten daar tussenin. Dit maakt het begeleiden van het leren lezen en spellen in het Engels in een klas complex.

In de tpo-leerlijn staat dat correct spellen geen doel op zich is, maar onderdeel van het leren schrijven. Voor schrijven aan het eind van groep 8 staat bij het onderdeel spelling:

"De leerling beheerst de doelen van eind groep 6 en:

- is gespitst op correct gebruik van spellingregels en interpunctie. De leerkracht en klasgenoten helpen bij het verbeteren van fouten.
- past grammaticale taaluitingen (zelfstandig) toe in eigen teksten."

De tpo-leerlijn beschrijft wat de beoogde doelen zijn voor leerlingen van groep 1 tot en met 8. Ze geven geen (vak)didactische informatie over hoe de tpo-doelen aangeboden kunnen worden. In deze handreiking doe we dat voor het onderdeel spelling wel. Als tpo-coördinator/-leerkracht is het van belang te weten hoe het Engelse spellingsysteem in elkaar zit. Niet om de focus te leggen op spellingproblemen en –fouten, maar om deze te signaleren en om vervolgens adequate strategieën in te kunnen zetten bij het verhelpen ervan

Zoals we weten leert een kind door fouten te maken. Fouten geven de leerkracht informatie over het leerproces, maar naar het kind toe is het het beste om met correctieve feedback te reageren. In de tpo-setting kan het al vanaf groep 3 voorkomen dat kinderen uit zichzelf woorden gaan schrijven. Bij zwakke leerlingen zal dit proces later starten. Maken ze daarin spelfouten, dan kun je voordoen hoe het woord wel gespeld wordt. Dus: niet de fout afkeuren maar de correcte vorm geven, eventueel met de nodige uitleg daarbij. Het is belangrijk dat ze niet afgeschrikt worden door een afkeurende reactie. Dit geldt vooral voor zwakke leerlingen. Wanneer kinderen immers het idee gekregen hebben dat 'ze het toch niet kunnen', is het heel moeilijk om het leerproces (weer) op gang te brengen. Tijdens *Content and Language Integrated Learning (CLIL)* -lessen (vanaf groep 5) zal het voorkomen dat kinderen woorden moeten schrijven waar ze gezien hun spellingontwikkeling eigenlijk niet aan toe zijn. In dat geval is het te overwegen om fout gespelde woorden, die als je ze opleest als Engelse woorden klinken, gewoon te accepteren.

3. Engelse spelling bij tpo in de groep(en)

3.1 De allereerste beginselen van spellen (groep 1-3)

Een tpo-setting (waarbij de doeltaal Engels de voertaal is) biedt een prachtige kans om leerlingen op een speelse manier de uitspraak van het Engels te leren. Zo'n speelse setting is een prima basis voor het leren spellen van de klanken die typisch zijn voor het Engels. Met allerlei (speelse) activiteiten kan de uitspraak worden geleerd, zoals via het luisteren naar voorleesboeken, woorden nazeggen (tpr-methodiek), plaatjes benoemen, liedjes zingen of het opzeggen van rijmpjes. Maar ook oefeningen rondom de auditieve analyse en synthese, waarbij het gaat om hoe het gesproken woord in elkaar zit, zijn zeer geschikt.

Net zoals er in groep 1, 2 en 3 bij Nederlands (lees: taal) oefeningen worden aangereikt rondom auditieve analyse ('Welke klank hoor je aan het begin van pot?') en auditieve synthese ('Je hoort drie klanken, welk woord is dat? 'm'-'u'-'s' > mus) kan dit bij Engels, met eenvoudige Engelse woorden. Vooral woorden van één lettergreep zoals *back, bell, cat, duck, foot, fun, house, home, mum, dad, nose*, zijn zeer geschikt. Hierbij gaat het alleen nog maar om de klanken en niet om de spelling van het woord.

3.2 Leren lezen en woordherkenning (groep 4)

Spellingvaardigheid ontwikkelt zich pas nadat het lezen, de woordherkenning, op gang is gekomen. De gulden regel voor spellingbegeleiding in het Engels luidt dan ook: zorg dat kinderen in het Engels lezen! De meeste aandacht in groep 4 dient te gaan naar het lezen van Engelse woorden, maar pas nadat kinderen het leren lezen in het Nederlands onder de knie beginnen te krijgen. In deze groep gaat het er vooral om dat ze zich ervan bewust worden hoe een woord in elkaar zit, zoals de puzzel met de 'h'-letter (voorbeeld 1) of de bewustwording van de dubbelzetter (voorbeeld 2).

Omdat kinderen in groep 4 ook nog volop bezig zijn met het spellen en schrijven in het Nederlands is de kans groot dat ze het ook gaan proberen in het Engels. Mocht dat zo zijn en mochten ze daarbij spellingfouten maken, geef dan wel de correcte vorm, maar laat het daarbij. Mocht het gaan om een basis- of regelspelling, dan is het goed om alvast wat informatie over spellingsregels te geven (zie paragraaf 5.1 en 5.2).

Zorg dat kinderen in het Engels leren lezen!

Voorbeeld 1: Puzzel met de 'h'-letter

Doel: Bewust maken van de combinaties met de letter 'h' ('ch', 'tch', 'sh', 'wh', 'gh', 'ph')

Uitleg: De in te vullen woorden staan zo onder elkaar dat de letter 'h' in één kolom terechtkomt. Zo wordt zichtbaar dat de letter 'h' altijd na de letter komt waar hij bij hoort.

			↓	↓			
			①	②			
t	e	a	c	h	e	r	
	w	i	t	h			
k	i	t	c	h	e	n	
			s	h	o	e	
			w	h	e	r	e
			w	h	i	t	e
	r	i	g	h	t		
			p	h	o	t	o
			↑	↑			

Voorbeeld 2: Kraak de code!

Doel: Bewust maken van de dubbelzetter

Uitleg: Probeer de woorden te ontsleutelen.
Als je alle woorden gevonden hebt lees je ze op.

	Kraak de code	Wat moet er staan?
ha ☎☎ y	☎☎ =	
hu ☎☎ y	☎☎ =	
swi ☎☎ ing	☎☎ =	
vi ☎☎ age	☎☎ =	
o ■■ icer	■■ =	
a ☎☎ le	☎☎ =	
co ■■ ee	■■ =	
su ☎☎ er	☎☎ =	
ye ☎☎ ow	☎☎ =	
ca ☎☎ y	☎☎ =	

Spelletjes - groep 4

Odd man out: van drie of vier woorden is er één afwijkend, bijvoorbeeld:

name – late – train – game (spelling is anders) en

teacher – cleaning – bread – tea (uitspraak is anders).

Kwartetten: elk kwartet heeft de naam van een woord, bijvoorbeeld *late*. Er zijn vier kaarten, elk met een woord dat net zo gaat, bijvoorbeeld *name, game, take, page*. Het spel wordt moeilijker naar mate er meer kwartetten zijn.

Wie van de drie: de leerling ziet drie woorden met dezelfde spelling maar verschillende uitspraak, bijvoorbeeld 1. *name*, 2. *car*, 3. *call*. De leerling hoort een woord waarvan een klank bij één van die woorden hoort, bijvoorbeeld *late*. Bij welk woord hoort dat woord?

Puzzel: wie maakt de meeste woorden? Een aantal woorden van één lettergreep wordt opgesplitst in de letters vóór de klinker aan de ene kant en de rest van het woord aan de andere kant, bijvoorbeeld *quick* > qu en ick, *cream* > cr en eam. In twee rijtjes worden de voor- en achterstukjes gehusseld. De leerling zoekt zoveel mogelijk woorden bij elkaar.

Let in groep 4 extra op de kinderen die bij taal (in het Nederlands) bij lezen en spellen laag scoren. Dit zijn vaak ook de kinderen die bij het leren lezen en spellen in het Engels veel moeite hebben.

3.3 Bewuster aandacht voor het spellen (groep 5-8)

Vanaf groep 5 kan er bewust(er) aandacht besteed worden aan Engelse spelling. Het bespreken van de Engelse spelling wordt altijd gedaan met woorden waarvan de betekenis en uitspraak bekend zijn en die het kind ook kan lezen. Het gaat dus nooit om losse woorden, maar om woorden die bij een thema horen of in een tekst zijn aangeboden.

De keuze voor de te behandelen spelling kan ingegeven zijn door een foutenanalyse van door de kinderen geschreven werk. Maar het kan ook zijn dat van tevoren een inschatting is gemaakt van wat lastig kan zijn en dat op basis daarvan een keuze is gemaakt om een bepaalde regel te bespreken, of verschillende spellingen van een bepaalde klank te behandelen. Hoe het ook zij, het is aan te bevelen om vooraf zoveel mogelijk vergelijkbare woorden te verzamelen. Naast het uitleggen van de spelling (basis-, regel- of inprentspelling), is het ook van belang om aan te geven met welke strategie de spelling onthouden kan worden (zie hoofdstuk 4).

Voorbeeld 3: Rijtjes maken

Doel: Ondersteunen van het aanleren van de analogie

Uitleg: De kinderen bedenken samen met de leerkracht een woord waaraan ze andere woorden kunnen ophangen: *het kapstokwoord*. Met elkaar worden woorden bedacht die bij de kapstokwoorden horen. Zo ontstaan analogierijtjes. Onder het kapstokwoord *name* worden bijvoorbeeld de woorden *game*, *same*, *face*, *age*, *page*, *take* en *make* verzameld. Het is handig om de analogierijtjes ergens zichtbaar in de klas op te hangen, zodat er later naar verwezen kan worden. Soms komt een spelling zo weinig voor, dat er nauwelijks andere voorbeelden te vinden zijn, bijvoorbeeld *eight* en *they*. Dat zijn 'zonderlingen'.

basisspelling	regelspelling	regelspelling	inprentspelling	zonderling
bAby	nAmE	dAY	rAln	
April	game	away	e-mail	great
lady	same	stay	rail	break
later	face	say	train	
paper	age	pay	Spain	eight
radio	page	play	wait	
	take	May	raise	they
	make	Friday		

Het groepswerk zal meer beklíjven als de kinderen de ríjtjes ríjtjes opschríjven!

 Tip:

Maak vanuit de themawoorden (*targetwords*) een woordweb, en ga vanuit deze woorden samen met de kinderen rijmwoorden bedenken met dezelfde spelling.

Voorbeeld 4: Gatendictee

Doel: Spelling(regels) productief oefenen/trainen

Uitleg: Als afronding van voorbeeld 3 kan de spelling ook productief geoefend worden. De oefeningen gaan van een gatendictee (een dictee waarin het woord is ingevuld behalve de letters waarom het gaat), een woorddictee, naar kleine schrijfopdrachten waarin de geoefende woorden gebruikt worden. Ook zijn er oefeningen te bedenken die op een speelse manier uitgevoerd kunnen worden (bijvoorbeeld: 'Wie haalt de beste score?', flitsoefeningen of verkeerd gespelde woorden verbeteren).

Tip:

Het computerprogramma *Words & Birds* (www.wordsandbirds.nl) biedt een aantal van dergelijke oefeningen. Het is een adaptief systeem, dat zich aanpast aan de resultaten van het kind. Zo worden altijd opgaven en feedback op het juiste niveau aangeboden. Het programma is te gebruiken vanaf halverwege groep 4 (ongeveer wanneer het schrijven op gang is gekomen). Ook de *Opstapboeken Engels* (Van Berkel & Hoeks-Mentjens 2006 / 2007) bieden gevarieerde oefeningen. Het materiaal is oorspronkelijk gemaakt voor kinderen met lees- en spellingmoeilijkheden uit groep 7 en 8 (Eibo), maar het is zeker vanaf groep 5 in tpo-scholen te gebruiken.

Wij realiseren ons dat bovenstaande informatie nog niet voldoende houvast biedt om bepaalde spellingproblemen aan te pakken in de groep of op school. Daarom wordt er in de volgende hoofdstukken uitgebreidere informatie gegeven over het Engelse spellingsysteem.

Deze informatie is niet bedoeld om 'uit je hoofd te leren', maar om meer grip en vat te krijgen op het tpo-onderwijs of om meer gestructureerd aan spellingonderwijs in het Engels te kunnen werken.

4. Via leren lezen naar leren spellen in het Engels

In het Nederlandse primair en voortgezet onderwijs is in het algemeen geen expliciete aandacht voor de spelling van Engelse woorden. Het Engels. Er wordt impliciet vanuit gegaan dat het leren van de spelling in het Engels automatisch gebeurt. Dit geeft gelijk aan waarom het voor leraren lastig is om vragen van kinderen rondom de Engelse spelling te beantwoorden. Denk hierbij aan vragen zoals:

- Waarom moet je in een woord niet 'tch' maar 'ch' schrijven/spellen? Bijvoorbeeld als een kind *titcher* schrijft in plaats van *teacher*.
- Waarom maakt een kind fouten bij de volgende woorden: *maud* (mouth), *frijdy* (friday), *ankel* of *unkle* (uncle), *jelo* (yellow), *fhater* of *faterh* (father) en *jang* (young)?
- Als kinderen *their* en *there* verwarren, welke tips zijn er dan voorhanden?

Een antwoord op dergelijke vragen veronderstelt kennis en inzicht van het Engelse spellingsysteem (hoofdstuk 5).

4.1 Drie typen lezers in het Engels

Uit onderzoek in vvtto-scholen naar het leren lezen in het Engels (Van Berkel, 2012) is gebleken dat er aan het eind van groep 4 (dat wil zeggen na twee jaar leesonderwijs in het Nederlands) grofweg drie typen lezers in het Engels onderscheiden kunnen worden. In het onderzoek ging het om het lezen van bekende woorden.

1. kinderen die woorden (bijna) in één keer goed lezen. Soms aarzelen ze nog bij de eerste letter(s) maar al vlot lezen ze het hele woord goed. Dit zijn de kinderen die behoren bij de 50% beste lezers in het Nederlands.
2. kinderen die de Engelse woorden grotendeels op een Nederlandse manier lezen. Zij lezen *one* als 'o-ne', *coat* als 'ko-at', *teacher* als 'te-a-ger', *birthday* als 'birt-h-dai'. Deze kinderen beheersen de letter-klankkoppeling in het Nederlands, maar hebben geen idee hoe dat in het Engels werkt. Zij behoren tot de 25% die net tot ruim onder het landelijk gemiddelde in het Nederlands presteren.
3. kinderen die radend of spellend lezen, en soms zelfs aangeven dat ze niet weten wat er staat. Zij hebben nog zoveel moeite met de techniek van het lezen dat ze over letterclusters struikelen, moeite hebben met woorden van meer dan één lettergreep, soms nog 'b' en 'd' verwisselen. Deze kinderen behoren tot de 25% zwakste leerlingen in het Nederlands.

4.2 De basis: lezen in het Nederlands

In het curriculum Nederlands wordt vanaf groep 4 aandacht besteed aan spelling. Op een tpo-school krijgen kinderen al vanaf groep 1, 30 tot 50% les in het Engels. Zodra zij in groep 4 uitleg krijgen over het Nederlandse spellingsysteem en de overstap maken van aanvankelijk lezen naar technisch lezen, mag je van hen verwachten dat zij ook beginnen te lezen (en spellen) in het Engels. Het leren lezen van het Engels is gebaseerd op het lezen in het Nederlands. De 50% beste lezers in het Nederlands leren vlot in het Engels lezen, en bij de kinderen van het niveau daaronder gaat het lezen in het Engels ook lukken zodra het lezen in het Nederlands goed op gang komt. Dat gaat echter niet op voor de 25% zwakste kinderen die ook in het Nederlands grote moeite hebben om te leren lezen.

De belangrijkste voorwaarde om vanzelf te leren lezen in het Engels is, dat kinderen niet meer lezen door middel van letter-klankkoppeling, maar woorden als geheel herkennen of door verbanden te leggen. Zij gaan die strategie dan ook in het Engels toepassen.

Doorkijkje:

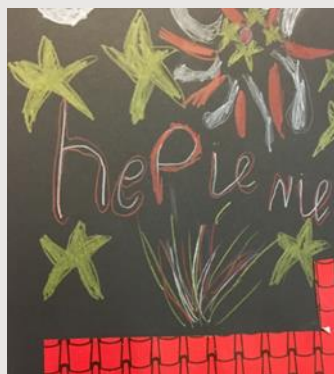
Amir las al vlot in het Nederlands en had AVI-E4 eind groep 3. In oktober van groep 4 kon hij een tekst van 'Newswise' lezen en begrijpen. De tekst had een onderwerp dat hem interesseerde, namelijk Halloween. Hij had voor deze tijd nog geen Engels leesonderwijs gehad. De zwakke lezers in groep 4 verklankten Engelse woorden op zijn Nederlands. Zo spreken zij bijvoorbeeld het Engelse woord *boot* uit als het Nederlandse woord *boot*.

4.3 Van lezen naar spellen van woorden

Onderzoek (Van Berkel, 2014a) laat zien dat wanneer kinderen woorden in het Engels kunnen lezen, ze dit ook vanzelf kunnen leren spellen, maar dat het wel enige tijd duurt voordat het zover is. In het onderzoek in een vvto-setting moesten de leerlingen dezelfde woorden lezen en spellen. Het bleek dat de gemiddelde score voor het lezen in groep 6, voor het spellen pas in groep 7 werd bereikt. In een tpo-setting zal spellen waarschijnlijk eerder op gang komen dan in andere settings, vanwege het veel rijkere aanbod van het Engels. Dat betekent dat in de tpo-groepen 4 en 5 het deel van de kinderen dat al kan lezen, waarschijnlijk ook zonder veel moeite vanzelf leert spellen in het Engels.

Door kinderen niet alles zelf te laten ontdekken (het vanzelf leren), maar hen te begeleiden bij het leren spellen, kan het leerproces versneld worden. Met name voor de (zeer) zwakke leerlingen is dit waardevol. Het is namelijk niet waarschijnlijk dat zij vanzelf leren spellen. Voor deze kinderen is het essentieel dat het lezen in het Nederlands veel aandacht krijgt, want als dat eenmaal goed op gang gekomen is, is dat de basis voor het leren lezen in het Engels. Kortom: het goed kunnen lezen in het Nederlands is zowel de basis voor het kunnen leren lezen als het leren spellen in het Engels.

Doorkijkje:

Kinderen willen graag in het Engels schrijven. In het nieuwe jaar maakten de kinderen een tekening van vuurwerk. Hinke wilde hier graag 'happy new year' bij schrijven, zij schreef toen 'hepie new year'. De juf heeft toen aan Hinke uitgelegd dat zij bij de 'e' klank in 'happy' een 'a' moet schrijven, net als bij 'cat'.

5. Het Engelse spellingsysteem

Om begeleiding te kunnen geven bij het leren spellen moet de leerkracht (of tpo-coördinator) goed weten hoe het Engelse spellingsysteem in elkaar zit. Hierdoor is het mogelijk struikelblokken te signaleren en spellingfouten goed in te schatten om vervolgens adequate leerstrategieën aan te (kunnen) reiken. Bij de beschrijving van de Engelse spelling in dit hoofdstuk wordt aangesloten bij de indeling die ook voor het Nederlandse spellingsysteem geldt.

5.1 Spellingcategorieën

Zowel in het Nederlands als in het Engels onderscheiden we vier spellingcategorieën, te weten:

- a. basisspellingen
- b. regelspellingen
- c. inprentspellingen;
- d. opbouwspellingen.

Bij elke categorie hoort een eigen spellingstrategie. Een belangrijke reden waarom het zinvol is om deze categorieën te leren onderscheiden, is dat inprentspellingen later worden beheerst dan de overige categorieën. Daarom moet deze spellingcategorie meer aandacht krijgen. Maar om die aandacht te kunnen geven, is het wel noodzakelijk om te weten om welke spellingen het gaat.

a. **Basisspellingen**

Nederlands

Basisspellingen komen zoveel voor dat je ze gewoon op je gehoor schrijft. In de spellingdidactiek worden ze ook wel luisterspellingen genoemd. De meeste klanken hebben zo'n spelling en die wordt als eerste aangeleerd. Zo spel je korte klinkers met 'a', 'e', 'i', 'o' en 'u', en lange klinkers met 'aa', 'ee', 'ie', 'oo' en 'uu'. Medeklinkers hebben elk een eigen letter: 'b', 'd', 'g', 't' enzovoort.

Engels

We nemen als voorbeeld de korte klinkers. Je spelt veelal met de basisspellingen 'a' (*cat*), 'e' (*bed*), 'i' (*pin*), 'o' (*pot*) en 'u' (*but*). En ook in het Engels hebben medeklinkers een eigen letter ('b', 'd', 'g', 't', 'y' enzovoort) of lettercombinatie ('th', 'sh' en andere).

b. **Regelspellingen**

Nederlands

Als je bij het spellen een regel moet toepassen, gaat het om regelspellingen. De belangrijkste die kinderen krijgen aangeboden zijn de spellingregels die bij de korte en lange klinkers horen. Je spelt niet *baker* maar *bakker*, je spelt niet *boomen* maar *bomen*.

Engels

Je past de regel van de medeklinkerverdubbeling toe na een korte klinker in woorden als *happy, better, silly, hobby* en *butter*.

c. **Inprentspellingen**

Nederlands

Al heel snel komt de leerling ook woorden tegen met een inprentspelling. Dat kunnen woorden zijn als *pech*, waarin niet de basisspelling 'g' voorkomt zoals in *weg*, maar 'ch'. Het kunnen ook woorden zijn als *keizer* en *wijzer*. Naast de inprentspellingen van 'ei' en 'ij' is er geen basisspelling: 'ei' en 'ij' moeten beide worden ingeprent.

Engels

Naast de basisspellingen van de korte klinkers zijn er ook schrijfwijzen die je in moet inprenten, zoals 'ea' in *ready* (en niet *reddy*), 'e' in *pretty* (en niet *pritty*), 'a' in *watch* (en niet *wotch*), 'o' in *love* (en niet *luve*).

d. **Opbouwspellingen**

Nederlands

Bij een opbouwspelling gaat het niet zozeer om de spelling van klanken, maar om de spelling van vaste woordstukjes. Je let op de opbouw van het woord om het goed te spellen. Voorbeelden zijn *zakdoek*, en niet *zaddoek*, *hartelijk* en niet *harteluk*.

Engels

Voorbeelden van opbouwspellingen in het Engels, dat wil zeggen de schrijfwijze van vaste woordstukjes, zijn 'et' in *ticket*, 'age' in *village*, 'tion' in *station*, 'ture' in *picture*, 'le' in *uncle*, 'be' in *between*, 'a' in *asleep*. Het gaat hierbij steeds om onbeklemtoonde lettergrepen, waarin een doffe klinker of 'i'-klank te horen is en waarin medeklinkers anders gespeld worden dan je op je gehoor zou doen. In *station* spel je immers niet 'sh', en in *picture* niet 'ch'. Hieronder vallen ook de meeste schrijfwijzen die de leerling in het kader van de grammatica tegenkomt, zoals 'ed' in *lived*, *worked* en *landed*. In de woordenschat van een beginner zullen nog niet veel van dergelijke opbouwspellingen voorkomen.

5.2 Indeling van de spellingcategorieën in het Engels – uitleg

Basis- en regelspelling(en)

De meeste Engelse klanken hebben meer dan één spelling. Waarom is de ene spelling basis- of regelspelling en de ander inprentspelling? Neem het voorbeeld van de tweeklank in *lady*, *name*, *day*, *train*, *they*, *eight* en *great*. Het blijkt dat de 'a' in *lady*, 'a-medeklinker-e' in *name* en 'ay' in *day* het meest voorkomen. Samen dekken ze meer dan 80% van de spelling. De letter 'a' komt heel veel voor, het is de eerste spelling waaraan je denkt bij deze klank. Het is de basisspelling, je kunt hem op je gehoor schrijven. De spelling 'a-medeklinker-e' is het resultaat van een regel (zonder 'e' stond er *nam*), en dat geldt ook voor 'ay' (aan het eind van een woord spel je niet 'a' maar 'ay'). Dit zijn dus regelspellingen. Als een bepaalde spelling alleen of samen met de toepasselijke regel(s) minimaal 80% van de schrijfwijzen van een klank dekt, dan noemen we dat de basis- en regelspelling(en). De overige schrijfwijzen komen in veel minder woorden voor en er zijn geen regels van toepassing. Daarom worden ze als inprentspelling beschouwd. In het voorbeeld zijn dat 'ai' in *train*, 'ey' in *they*, 'eigh' in *eight* en 'ea' in *great*.

Doorkijkje:

Alle kinderen krijgen in groep 4 dezelfde Engelse tekst aangeboden.

Deze tekst bevat woorden die vallen binnen een bepaalde spellingcategorie. De sterke lezers onderstrepen de woorden die zij nog niet kennen en schrijven er drie in hun woordschriftje.

Vervolgens bespreken zij deze woorden in hun groepje en later met de leerkracht. De leerkracht koppelt de woorden aan de bijbehorende spellingcategorie en geeft hier uitleg over. De zwakke lezers onderstrepen de woorden die zij al kennen en volgen vervolgens dezelfde stappen.

Alleen regelspellingen

Het komt ook voor dat er geen basisspelling is, omdat alle schrijfwijzen ten opzichte van elkaar te beregelen zijn. De spelling van de 'k'-klank is daarvan een voorbeeld. De 'k', 'c', en 'ck' dekken samen meer dan 80% van de spelling van deze klank. Vóór de letters 'a', 'o' en 'u' en vóór medeklinkers spel je de letter 'c', zoals in *camper* en *clown*. Na een korte klinker spel je 'ck', zoals in *black*. In alle andere gevallen spel je 'k'. (Dus vóór de letters 'e' en 'i', zoals in *ketchup* en *kiss*; na een medeklinker, zoals in *milk*; na andere dan korte klinkers, zoals in *seek*.) Je ziet dat er drie regels in het spel zijn. Daarom noemen we alle drie de schrijfwijzen regelspellingen.

Doorkijkje:

De leerlingen krijgen kaartjes met een 'c' en een 'k', de leerkracht leest woorden voor en de leerlingen laten zien of het woord met een 'k' of een 'c' geschreven wordt. Hierna legt ze uit wat de regels omtrent deze woorden zijn en het spel wordt de komende periode nog een paar keer herhaald.

Inprentspellingen

Ten slotte is het mogelijk dat er voor bepaalde klanken geen basisspelling bestaat en er ook geen regels zijn. Wij kennen dat ook in het Nederlands. Denk maar aan woorden waarin je moet kiezen tussen 'ei' of 'ij' en 'au' of 'ou': het zijn allemaal inprentspellingen. In het Engels komt dit ook voor en vaker dan in het Nederlands. Neem als voorbeeld de lange 'i'-klank, zoals in *tea* en *see*. Dat zijn de twee meest voorkomende schrijfwijzen van die klank, elk rond 30%. Samen dekken ze daarmee dus ongeveer 60% van de schrijfwijzen van die klank, je kunt ze niet met een regel van elkaar afbakenen. Daarom zijn 'ea' en 'ee' beide inprentspellingen. Alle andere schrijfwijzen (*me*, *thief*) komen nog minder vaak voor. Je kunt dus niet voorspellen welke je moet kiezen als je een woord met deze klinker zou moeten schrijven. Er zijn ook geen regels die je kunnen helpen. Je kunt de spelling van woorden met deze klinker alleen maar leren door de juiste schrijfwijze in te prenten.

Doorkijkje:

In alle klassen hangen posters met spellingregels van Engels. Binnen een International Primary Curriculum (IPC)-thema wil Sofia woorden schrijven bij haar tekening. Zij heeft de zee getekend met verschillende soorten vissen. Eén van haar vissen is een walvis. Zij weet dat dit een 'whale' is, maar weet niet hoe zij dit moet schrijven. Haar leerkracht vertelt dat zij moet denken aan het woord 'when' en verwijst naar de poster.

Opbouwspelingen

Basis-, regel- en inprentspelingen hebben allemaal te maken met de spelling van klanken. Dit zou je ook wel overkoepelend klankspelingen kunnen noemen. Opbouwspelingen noemen we de spelling van delen van een woord, zoals voorvoegsels (be in *before*, *belong*, *behind*) en achtervoegsels (et in *pocket*, *ticket*, *packet* of ed in *worked*, *wanted*). Het zijn vaste woordstukjes.

Doorkijkje:

Tijdens het lezen in een boek over vakantie spreekt Luca een woord uit als 'rain-ed'. De leerkracht legt uit dat dit de verleden tijd is van het werkwoord 'rain' en dat deze wordt uitgesproken als een 'd'. De leerkracht schrijft een aantal werkwoorden op het bord 'to play', 'to call' en vraagt de kinderen deze in de verleden tijd te zetten en uit te spreken. Ze geeft aan dat deze woorden dezelfde opbouw hebben en hetzelfde worden geschreven.

5.3 Ondersteuning bieden bij het leren spellen in het Engels

Het is goed om je te realiseren dat er veel meer regelmaat in de Engelse spelling zit dan je misschien denkt. Ook kun je vaak gebruik maken van de kennis (en vaardigheden) van de Nederlandse spellingsystematiek, althoewel het Engelse spellingsysteem er anders uit ziet dan het Nederlandse en de hoeveelheid informatie rondom het Engelse spellingsysteem groter is dan in het Nederlands. Laat die hoeveelheid aan informatie er niet toe leiden dat je vroegtijdig afhaakt. Houd vooral voor ogen dat de kennis die je opdoet rondom de Engelse spellingsystematiek het mogelijk maakt dat je een betere begeleiding kunt bieden.

6. Spellingstrategieën in het Engels

De vier spellingcategorieën kennen ook elk een eigen strategie. Dat maakt het mogelijk om bij het Engels binnen elke categorie met een eigen strategie te leren spellen. Daarom is het handig om te weten bij welke categorie een spelling hoort.

De indeling is als volgt:

- basisspellingen → op gehoor spellen
- regelspellingen → regel toepassen
- inprentspellingen → inprenten
- opbouwspellingen → let op de opbouw van het woord, vast woordstukjes opzoeken

Tip:

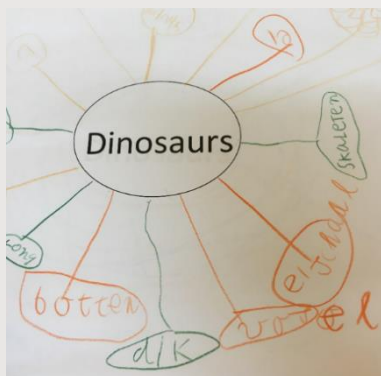
Een verschil met het spellen in het Nederlands is dat veel spellingen ingeprent moeten worden. Dit is goed te zien aan het voorbeeld van de korte klinkers (zie tabel 1 in paragraaf 7.1). Het zijn al die inprentspellingen die het Engels zoveel lastiger maken dan het Nederlands. We raden dan ook aan om de inprentspelling pas te bespreken met kinderen zodra ze een woord tegenkomen (en waar ze problemen mee ervaren) dat in deze spellingcategorie valt. Dat is anders dan in het spellingonderwijs van het Nederlands, waar bijvoorbeeld alle woorden met 'Adje AU' of 'Otje OU' worden benoemd. Maar ook verhalen zoals *De reis van de keizer* waarin alle woorden met de inprentspelling 'ei' tegelijk worden aangeleerd.

6.1 Op het gehoor spellen (basisspellingen)

Basisspellingen kun je in principe op je gehoor schrijven. Dat veronderstelt wel een goede basis (dus kennis en vaardigheid) van de uitspraak van die klanken. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat wanneer er *mouth* wordt gezegd, het kind de 'th' uitspreekt als 'f', of bij *bad* de 'a' invult als een 'e', met als gevolg *mouf* en *bed*. Want als je 'th' in *mouth* als een 'f' uitspreekt of de 'a' in *bad* als een 'e', dan land je bij *mouf* en *bed*. In een tpo-setting valt te verwachten dat kinderen in groep 1 en 2 spelenderwijs de uitspraak van het Engels zullen leren. Dat is een heel goede basis om straks op hun gehoor te kunnen spellen, zeker waar het typisch Engelse klanken betreft. Omdat basisspellingen veel voorkomen, is de kans groot dat de leerling één of meer andere woorden kent met dezelfde spelling. Je kunt naast de klank-tekenkoppeling daarom ook analogie gebruiken: de klinker in *bad* spel je net zoals in *cat*.

Doorkijkje:

Tijdens het maken van een mindmap over het thema *dinosaurs*, schrijft Luca het woord 'dik', in plaats van 'dig'. De leerkracht vraagt of Luca weet hoe hij 'big' moet schrijven. Dit weet hij, dus de leerkracht legt uit dat het bij 'dig' op dezelfde manier gaat.

6.2 Een regel gebruiken (regelspellingen)

Voor regelspellingen kun je een regel leren, en dat is in het geval van de dubbelzetter (nadat deze in het Nederlands is aangeleerd) zeker een goede manier om kinderen daar bewust van te maken. Je kunt naast regels ook woorden met vergelijkbare patronen aanbieden, dus gebruik maken van analogie. Bij fouten als *peech* in plaats van *page* en *keem* in plaats van *came*, kun je nagaan of de leerling *age* en *name* wel goed spelt. Dat kun je ook doen met andere woorden met hetzelfde spellingpatroon, zoals *make* en *face*.

6.3 Twee manieren van inprenten (inprentspellingen)

Inprentspellingen leiden tot de meeste fouten, het duurt het langst voordat kinderen zulke schrijfwijzen beheersen. Dat komt omdat ze minder vaak voorkomen en er (soms veel) varianten mogelijk zijn. Zolang het niet om zonderlingen gaat, kun je nagaan of de leerling andere woorden kent met dezelfde spelling en analogie gebruiken. Een enkele keer kun je een ezelsbruggetje aanbieden (zie bijlagen 2 en 3).

Kent de leerling geen andere woorden en lukt het daarom niet analogie te gebruiken, dan gelden twee inprentstrategieën die ook te gebruiken zijn voor de zonderlingen, waar je weinig andere woorden met dezelfde spelling te verwachten hebt. In beide gevallen maak je gebruik van het Nederlands. De eerste manier is de spellinguitspraak: het zeggen van het woord zoals het geschreven is. Dus *busy* wordt onthouden als stond er 'busij' (zonder puntjes!). Die manier gaat niet goed bij woorden waarin 'au', 'ou', 'ch' of 'g' voorkomen. Dan weet je namelijk niet meer welke van beide je moet kiezen. Fouten als *maut* in plaats van *mouth*, *ount* in plaats van *aunt* getuigen hiervan. Ook woorden waar een lettercombinatie met een 'h' in voorkomt laten zich niet zo gemakkelijk op z'n Nederlands uitspreken. Hoe zou je *through* moeten zeggen, of *daughter*? De tweede manier van inprenten is het op een rijtje onthouden van de lastige letters. Dus *through* wordt 'met o-u-g-h' onthouden, en *daughter* 'met a-u-g-h'. Het spreekt vanzelf dat, voordat de spelling op één van beide manieren ingeprent wordt, de Engelse uitspraak van een woord gekend moet zijn. Dus voor het onthouden van de spelling zegt een leerling eerst de juiste Engelse uitspraak van het woord *daughter*, en daarna 'met a-u-g-h'.

6.4 Vaste woordstukjes opzoeken

Het is van belang dat de leerling niet afgaat op wat hij hoort, maar let op hoe het woord is opgebouwd. Als de leerling meer van dergelijke woorden leert, dat zal met name via CLIL het geval zijn, dan is het zinvol de woorden als analogierijtje te rubriceren.

Doorkijkje:

De kinderen van groep 4 spelen een kwartetspel waarbij ze woorden met dezelfde spelling (le) bij elkaar moeten zoeken. Zo kun je een kwartet maken van: *apple, little, table, bottle*.

6.5 Analogie toepassen

Het zal opgefallen zijn dat naast de aan categorieën gebonden spellingstrategieën, analogie wordt aanbevolen. Inderdaad kan analogie samengaan met elk van de besproken strategieën. Het gaat in feite om een proces waarbij door het leggen van onderlinge verbanden tussen de woorden het spellingbewustzijn van de leerling versterkt wordt.

Doorkijkje:

De leerkracht laat woorden met een plaatje op het bord zien, waarbij de 'a' de ene keer als een 'e' zoals in *cat* wordt uitgesproken en de andere keer als een 'a' zoals in *car*. Bij de 'a' klank moeten de kinderen gaan staan en bij een 'e' klank blijven de kinderen zitten. Hierna gaan de kinderen in groepjes zoveel mogelijk woorden opschrijven en verdelen deze in de twee groepen. (Bijvoorbeeld: *cat* en *car*)

7. Klinkers en medeklinkers in het Engels

Om een woord bij de juiste categorie te plaatsen is het ook van groot belang dat men weet hoe het Engelse systeem van klinkers en medeklinkers is ingedeeld.

De klanken van het Engels kunnen verdeeld worden in drie groepen te weten:

- a. klinkers: de korte klinkers;
- b. klinkers: de andere klinkers;
- c. medeklinkers.

Hieronder wordt per categorie de koppeling getoond met de drie spellingcategorieën, met daarbij ook steeds enkele ezelbruggetjes. Daarbij merken we op dat de opsomming van de basis- en regelspellingen volledig is, maar die van de inprentspellingen niet. Bij deze laatste categorie staan alleen de meest/vaak voorkomende woorden. In de kolom 'zonderling' staan inprentspellingen die in weinig woorden voorkomen.

LET OP: schrijfwijzen die niet in het overzicht staan, zijn altijd inprentspellingen.

In de overzichten hebben we geen gebruik gemaakt van het fonetisch schrift. Wij gaan ervan uit dat uit de gegeven voorbeelden duidelijk wordt welke klank bedoeld is. De betreffende spelling is vetgedrukt.

7.1 Klinkers – korte klinkers

Tabel 1: *Spelling van korte klinkers*

basisspelling	regelspelling	inprentspelling	zonderling
fat			
best		bread	friend
big	silly	money	pretty, busy
stop		wash	
mum		mother	young, blood
		book put	

De basisspellingen van de korte klinkers zullen weinig problemen geven, behalve de klinkers in *fat* en *mum* die in het Nederlands niet voorkomen. Nieuwe klanken worden vaak aan Nederlandse klanken en spelling aangepast, vandaar spellingfouten als *jekit* in plaats van *jacket* en *ankel* in plaats van *uncle*. De leerling past klank-letterkoppeling toe, maar die mislukt, wellicht omdat hij de klank niet kent of niet weet hoe de spelling is. Klank-letterkoppeling is mogelijk bij basisspellingen, maar dan moet de uitspraak geoefend zijn.

De klinker in *book* en *put* heeft alleen maar inprentspellingen, want 'u' en 'oo' komen even vaak voor, en er is geen regel waarmee je ze van elkaar kunt afbakenen.

De 'y'-letter in *silly* is te beregelen: je schrijft 'i' in het woord en 'y' aan het eind. Maar de uitgang in *money* moet je inprenten.

Wanneer de regel van de medeklinkerverdubbeling na korte klinker (de dubbelzetter) in het Nederlands is geoefend, kan hij worden uitgebreid naar het Engels. Voorbeelden van deze regel zijn: *happy – better – silly – jogging – summer*.

De meeste problemen zullen de inprentspelling geven, vooral de zonderlingen. Soms zijn er wel ezelsbruggetjes die je helpen een spelling in te prenten. Zo spel je een 'o'-klank na de 'w' met de letter 'a', zoals in *was, wash* en *watch*. De woorden in de kolom 'inprentspelling' kun je onthouden door ze aan andere, bekende woorden vast te knopen die net zo gaan: *bread* gaat net zoals *breakfast, mother* gaat net zoals *brother, book* net zoals *look, put* net zoals *push*. Dat is bij zonderlingen lastiger te realiseren, omdat het om unieke spellingen gaat. In die gevallen kun je het best de letters op een rijtje onthouden. Om zo'n woord te leren, zeg je eerst de juiste Engelse uitspraak, gevolgd door de lastige letters. Dus *young* onthoud je 'met o-u', en *blood* 'met dubbel o'.

7.2 Klinkers – andere dan korte klinkers

Alle andere dan de korte klinkers hebben we in twee groepen verdeeld. Eerst worden de klinkers besproken waarvan de spelling voor meer dan 80% gedekt wordt door basis- en regelspelling(en) (tabel 2). Daarna volgen de klinkers waarbij dat niet het geval is, en waarvan je alle schrijfwijzen zult moeten inprenten (tabel 3).

Tabel 2: *Spelling van andere dan korte klinkers*

basisspelling	regelspelling	inprentspelling	zonderling
baby	name, day	train	eight, they
tiger	bike, my	light	to buy
open	coke, show	coat	
computer*	tune, barbecue	cool, new	queue
out	now		
voice mail	boy		
car	father		aunt, heart

* In het schema zijn woorden met 'ju:' zoals in *computer* en 'u' zoals in *cool* samengenomen

De spelling van de bovenste vier klinkers in dit overzicht is op eenzelfde regelmaat gebaseerd. Aan het eind van de lettergreep spel je 'a' (*baby*), 'i' (*tiger*), 'o' (*open*) en 'u' (*computer*). Dat is de basisspelling. Vóór een eindmedeklinker is de *magic-e rule* van kracht: je voegt de letter 'e' toe na de medeklinker (*name, bike, coke, tune*). En aan het eind van het woord wordt ook een eigen spelling gebruikt. De basis- en regelspellingen van de eerste vier klinkers komen veel voor en dat is een goede voorwaarde om deze schrijfwijzen te leren. De inprentspelling worden onthouden door bekende woorden te verzamelen die net zo gaan: *coat, boat, goat, goal*. Soms is er ook een ezelsbruggetje te geven. Zo komt de spelling 'ai' zoals in *train* vooral voor vóór de letters 'n' en 'l' (*train, Spain, mail, rail*). En voor de zonderlingen geldt: Engelse uitspraak leren en laten volgen door de moeilijke letters op een rijtje. Dus *eight* leer je met 'e-i-g-h-t'.

De spelling van de overige drie klinkers zullen weinig problemen opleveren. De klinkers zoals in *out* en *voice* kennen geen inprentspelling, en dat scheelt een heleboel. Een regel die opgaat voor de 'ou'-klank luidt: 'u' in het woord (*out*), 'w' aan het eind (*now*). De spellingen zoals in *voice* en *boy* laten zich onthouden met de regel die we al eerder aantreffen: 'i' in het woord (*voice*), 'y' aan het eind (*boy*). Er zijn weinig leerlingen die de spelling 'ar' (*car*) en 'a' (*father*) verwarren. Mocht dat toch zo zijn, dan geldt deze regel: je spelt 'ar' aan het eind van een woord (*car*) en vóór één medeklinkerletter (*card*). Je spelt 'a' vóór twee medeklinkerletters: *father* en *class*.

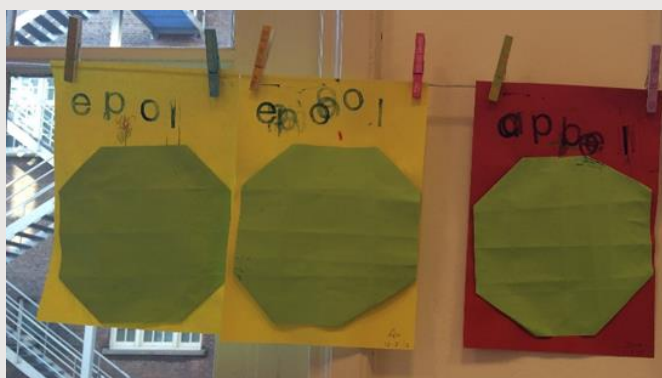
Tabel 3: *Klinkers met alleen inprentspelling*

basisspelling	regelspelling	inprentspelling	zonderling
		keeper, team	key
		short, ball	door, more
		her, work	first, turn, to learn
		care	hair, there, to wear
		year	here, beer

De laatste groep klinkers die we bespreken is opvallend, omdat er alleen maar inprentspelling zijn. En dan is het ook nog zo dat er behalve de hier gegeven schrijfwijzen nog andere spellingen bestaan. Voor deze klinkers gelden dus alleen maar de mogelijkheden van combineren met bekende woorden die net zo gaan, of proberen de letters op een rijtje te onthouden. Ook nu is er een enkel ezelsbruggetje te geven. De 'o'-klank spel je met de letter 'a' vóór de letter 'l': *ball, walk*. En de 'u'-klank spel je met de letter 'o' na de letter 'w': *work, world, word*.

Doorkijkje:

In groep 2 mogen de kinderen het woord 'appel' stempelen bij hun gevouwen appel. Roos wil graag het woord 'appel' in het Engels stempelen. Zij stempelt 'epol'. De leerkracht hing er een kaartje bij met de juiste spelling. Roos riep toen: "Hé, de 'e' is in het Engels een 'a'!" In dit geval ontstond een stukje bewustwording al op jonge leeftijd.

7.3 Medeklinkers

Een groot deel van de Engelse medeklinkers komt ook in het Nederlands voor. Als een kind eenmaal weet hoe je de klanken 'b', 'd', 'f', 'h', 'l', 'm', 'n', 'p', 's', 't', 'v', 'w', 'z' moet spellen, geldt dat voor beide talen. Zodra de kinderen eenmaal in het Nederlands geleerd hebben dat je na een korte klinker in woorden als *bakker* en *domme* de medeklinkerletter moet verdubbelen (de regel van de dubbelzetter), dan is het niet meer zo vreemd dat je in het Engels in woorden als *happy*, *summer* en *sorry* hetzelfde moet doen.

Voor fouten als *jelo* in plaats van *yellow* is bewustmaken van de regel daarom een goede oefening. Vergeleken met de klinkers komen er relatief weinig inprentspelling voor.

Er is een aantal aandachtspunten/tips waar goed op gelet moet worden:

 Tip 1: Nieuwe klanken moeten eerst goed geoefend worden voordat kinderen gaan spellen. Je ziet namelijk dat kinderen de spelling gaan aanpassen aan hun eigen uitspraak. Het gaat vooral om nieuwe klanken die bij nieuwe lettercombinaties horen zoals 'th' in *thanks* en *there*; 'sh' in *she*, 'tch' in *kitchen*; 'ch' in *teacher*, 'g' in *game* en *gel*; 'j' in *Jim*. Dat kinderen de spelling aan hun eigen uitspraak aanpassen zie je aan fouten als *maud*, *maut* en *mouv* in plaats van *mouth*; *fader* in plaats van *father*; *djoes* in plaats van *juice*.

 Tip 2: Het helpt als de kinderen bewust gemaakt worden van de plaats van een letter in een woord (zie voorbeeld 1 in paragraaf 3.2: puzzel met de 'h' letter). Veel spellingfouten ontstaan door verwarring over lettercombinaties met een 'h'-letter: 'sh', 'th', 'ch', 'tch', 'wh', 'gh'. Zo worden *with* en *white* nogal eens verward, en schrijven kinderen *thicer* in plaats van *teacher*, maar ook *bhirthday* in plaats van *birthday*, *mahter* in plaats van *mother*, *fhater* of *faterh* in plaats van *father*.

 Tip 3: Soms wordt er verkeerd gespeld (*jelo* of *sjolder*) door ontbrekende kennis van bepaalde letters. Dit komt omdat sommige klanken anders gespeld worden in het Engels dan in het Nederlands. De 'j'-klank spel je 'y' (*yes*), de 'sj' zoals in *sjouwen* spel je 'sh' (*she*).

 Tip 4: De dubbelzetter na korte klinker kent bij drie klanken een eigen spelling. Je spelt niet 'kk' maar 'ck' in *ticket*, je spelt niet 'gg' maar 'dg' in *budget*, en je spelt niet 'chch' maar 'tch' in *kitchen*. Overigens geldt de regel alleen maar wanneer de korte klinker met één letter wordt gespeld. Je spelt 'dd' in *Teddy*, maar 'd' in *ready*.

 Tip 5: Aan het eind van een woord komt de dubbelzetter ook voor (*stuff*, *will*, *miss*, *black*, *watch*, *bridge*). Dan is hij niet gebonden aan de korte klinker, maar aan een enkele klinkerletter (*staff*, *ball*, *roll*, *grass*). Omdat hij het meest voorkomt bij 'ff', 'll' en 'ss' noemen we hem de FLeS-regel. Wanneer kinderen *dres* in plaats van *dress* spellen, is dat niet vreemd: zij kennen de regel van de dubbelzetter aan het eind niet uit het Nederlands.

 Tip 6: Kinderen die *lek* in plaats van *leg*, *olt* in plaats van *old* of *deat* in plaats van *dead* spellen, kunnen geholpen worden door de laatste medeklinker overdreven als 'zachte' medeklinker uit te laten spreken. Anders dan in het Nederlands veranderen 'zachte' klanken niet aan het eind van een woord in een 'harde' klank. In het Nederlands heb je de verlengingsregel nodig om te weten hoe je de laatste klank spelt in *hond* (want *honden*), *heb* (want *hebben*). In het Engels blijft de 'zachte' klank behouden, en die spel je ook: *web*, *hand*, *dog*, *bridge*, *love*, *freeze*.

In het overzicht van medeklinkers (tabel 4) concentreren we ons op bovengenoemde punten. De nieuwe spellingen 'y', 'th' en 'sh' vallen op, omdat het voornamelijk basisspelling zijn. De spelling van de overige medeklinkers is grotendeels via regels uit te leggen (zie bijlage 1).

Tabel 4: Overzicht van medeklinkers

basisspelling	regelspelling	inprentspelling	zonderling
yes*			
thanks / there**			
she			sugar, sure
west		where, white	
get, big	bigger		egg
chair, teacher	kitchen, watch	much, such, rich, which	
	Jim, age, budget, bridge	gel	
	camping, king, ticket, black		school, headache
sir, stay, best	less, missing, horse	cinema, police	
	zoo, jazz, easy, please	freeze	

* De 'j'-klank die je aan het begin van *to use* hoort, is bij de klinker opgenomen.

** Er is hier geen onderscheid gemaakt tussen de stemhebbende en stemloze klank.

7.4 Opbouwspelling

In de woordenschat van een beginner zitten vaak nog weinig woorden waarbij opbouwspelling voorkomt. Kom je woorden met opbouwspelling tegen, laat ze dan deze woordstukjes inprenten.

Zoals in paragraaf 5.1 besproken is, gaat het bij opbouwspelling om de schrijfwijze van vaste woordstukjes, zoals 'et' in *ticket*, 'age' in *village*, 'tion' in *station*, 'ture' in *picture*, 'le' in *uncle*, 'be' in *between*, 'a' in *asleep*. Het gaat hierbij steeds om onbeklemtoonde lettergrepen, waarin een doffe klinker of 'i'-klank te horen is en waarin medeklinkers anders gespeld worden dan tot nu toe besproken.

Tip:

Naarmate de leerling meer van dergelijke woorden leert, en dat zal met name via CLIL het geval zijn, dan kan het zinvol zijn om de woorden te rubriceren.

Literatuur

Referenties

Berkel, A.J. van (2006). *Orthodidactiek van het Engels*. Bussum: Coutinho.

Berkel, A.J. van (2012). Leren lezen in het Engels op de basisschool. In *Levende Talen Tijdschrift*, 13 (1), 16-25.

Berkel, A.J. van (2014a). Leren lezen en spellen in het Engels. In A. Corda, K. Philipsen, & R. De Graaff (red.), *Handboek vvto*, (p.187-197). Bussum: Coutinho.

Berkel, A.J. van (2014b). Lees- en spellingproblemen en dyslexie: handreiking voor leerkrachten Engels. In A. Corda, K. Philipsen, & R. De Graaff (red.), *Handboek vvto*, (p.199-213). Bussum: Coutinho.

Meer lezen:

Shemesh, R., & Waller, S. (2000). *Teaching English Spelling. A Practical Guide*. Cambridge: CUP.

Dressler, C.A. (2002). *Inter- and intra-language influences on the English spelling development of fifth-grade, Spanish-speaking English language learners*. Unpublished dissertation, Harvard University.

Schleppegrell, M. J., & Go, A. L. (2007). Analyzing the writing of English learners: A functional approach. *Language Arts*, 84, 529-538.

Meer spellingmateriaal:

https://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/spell?_ga=2.86641560.1623958844.1507725395-1203569810.1507725395

<http://www.spellingcity.com/>

http://learnenglishteens.britishcouncil.org/study-break/games/sushi-spell?_ga=2.7474354.1623958844.1507725395-1203569810.1507725395

Bijlage 1 Overzicht van Engelse spellingregels

1. De klinker - medeklinker - e – regel / magic-e regel (*name - time – home – rule*)

Als je in een woord een enkele klinkerletter ziet, gevolgd door één medeklinkerletter en daarna de letter 'e', dan hoor je een klinker zoals in *name – time – home - rule*. Deze regel heet ook wel de 'magic-e rule'. Door het toevoegen van de 'e' krijg je een andere uitspraak van de klinker. Vergelijk maar *ham* en *name*, *Tim* en *time*, *Tom* en *home*, *bus* en *rule*.

2. De letter 'i' in het woord, de letter 'y' aan het eind

De letter 'i' staat nooit aan het eind van een woord, wel in het woord. Aan het eind van een woord spel je de letter 'y'. Dus: *milk* en *happy*; *bike* en *fly*; *voice* en *boy*; *train* en *day*; en ook *they*. In de grammatica gaat de regel niet op: je spelt *he plays*, *playing* en *played*.

3. De letters 'ow'

De letters 'ow' horen bij twee verschillende klanken, zoals in *show* en *down*. Je vindt ze aan het eind van het woord, zoals in *show* en *how*; vóór de letters 'n' en 'l', zoals in *bowl* en *down*.

4. De 'a'-klank: spel je 'a' of 'ar'?

Je spelt 'ar' aan het eind van het woord (*car*) en vóór één medeklinkerletter (*card*). Je spelt 'a' vóór twee medeklinkerletters: *father* en *class*.

5. De dubbelzetter: verdubbeling van de medeklinkerletter

In het woord moet je na een korte klinker de medeklinkerletter verdubbelen, zoals in *happy* en in *sorry*. Dit geldt alleen als het gaat om een enkele klinkerletter, je schrijft dus 'dd' in *Teddy*, maar 'd' in *ready*. De verdubbeling van de letter 'k' is 'ck', zoals in *ticket*. De verdubbeling van de letters 'ch' is 'tch', zoals in *kitchen*. En de verdubbeling van 'g' is 'dg', zoals in *budget*.

6. De FLeS-regel

Aan het eind van een woord met 1 éénlettergreep spel je dubbel 'f', dubbel 'l' en dubbel 's' na een enkele klinkerletter. Voorbeelden: *kiss*, *stuff*, *ball*, *roll*, *grass*. Aan de laatste woorden zie je dat het niet steeds om korte klinkers gaat, het gaat om die ene klinkerletter. Je spelt ook 'ck' zoals in *black*, 'tch' zoals in *match* en 'dge' zoals in *bridge*.

7. Spel je 'ch' of 'tch'?

Na een korte klinker spel je 'tch' (*watch*, *kitchen*), anders 'ch' (*chair*, *teacher*). De vier woorden *much*, *such*, *rich*, *which* zijn een uitzondering. Je kunt ze op een rijtje onthouden.

8. Spel je 'c', 'k' of 'ck'?

Vóór de letters 'a', 'o' en 'u' en vóór medeklinkers spel je de letter 'c', zoals in *can*, *cold*, *cup* en *cloud*. Na een korte klinker spel je 'ck', zoals in *black*. In alle andere gevallen spel je 'k': *ketch up*, *kiss*, *milk*, *seek*.

9. Spel je 'j', 'dg(e)' of 'g(e)'?

De letter 'j' spel je aan het begin van het woord, zoals in *jam*, *jeans*, *job*, *just* en *Jim*. Daarom is 'g' in *gel* een inprentspelling. Na een korte klinker spel je 'dg', zoals in *budget* en aan het eind 'dge', zoals in *bridge*. Aan het eind van een woord spel je 'ge', zoals in *change* en in het midden spel je 'g', zoals in *danger*.

10. De 's'-klank: spel je 's', 'ss', 'se' of 'c(e)'?

De basisspelling is 's' (*sir, west, spy*), 'ss' is de dubbelzetter (*missing*). Aan het eind van een woord spel je 'se' (*horse, house*) behalve na een enkele klinkerletter, dan geldt de FLeS-regel (*less, grass*). Als een woord op 's' eindigt, dan is het meestal een grammaticale vorm: *he looks, the socks*. De inprentspelling 'c' komt alleen maar vóór 'i' en 'e' voor (*cinema, police*).

11. De 'z'-klank: spel je 'z', 'zz', 's', 'se' of 'ze'?

Aan het begin van het woord spel je 'z' (*zoo*), na korte klinker spel je 'zz' (*jazz*), tussen twee klinkers spel je 's' (*easy*), aan het eind spel je meestal 'se' (*please*). Een enkele keer spel je 'ze' aan het eind van een woord (*freeze*). Dat is de inprentspelling.

12. De letter 'e' na een medeklinker aan het eind van een woord

Veel Engelse woorden eindigen op de letter 'e'. Dat heeft vaak te maken met de klinker – medeklinker – e regel ('magic e') zoals in *make, time, home, rule*. Aan het eind van een woord spel je ook 'se' (*horse*), 've' (*love*), 'ze' (*freeze*), 'ge' (*change*), 'dge' (*bridge*) en 'ce' (*dance*).

13. Hoe spel je de laatste klank in sing?

De basisspelling is 'ng', zoals in *sing*. Vóór de klanken 'k' en 'g' spel je 'n', zoals in *sink*. Deze regel ken je ook uit het Nederlands.

Bijlage 2 Overzicht van ezelsbruggetjes

Soms kun je inprentspelingen met behulp van een ezelsbruggetje onthouden. De meest voorkomende staan hieronder opgesomd. Let op: ezelsbruggetjes gaan niet altijd op! Daarom moet je altijd goed kijken of het ezelsbruggetje van toepassing is.

1. 'ai' in *e-mail* en *train*

De letters 'ai' vind je meestal vóór de letters 'l' en 'n'.

2. 'igh' in *right*

De letters 'igh' staan meestal vóór de letter 't' (*right*) en soms aan het eind van een woord (*high*). Dezelfde letters vind je ook in woorden als *eight* en *straight*. Onthoud de letters op een rijtje (i-g-h-t, a-i-g-h-t, e-i-g-h-t).

3. 'ugh' in *daughter* en *through*

Ook de letters 'ugh' komen voor vóór de letter 't' (*daughter*) en aan het eind van een woord (*through*). Onthoud de letters op een rijtje.

4. De letter 'o' naast de letter 'v' of 'w'

In plaats van de letter 'u' spel je de letter 'o' naast 'v' (*love* en niet *luve*) en 'w' (*woman* en niet *wuman*, *work* en niet *wurk*).

5. De letter 'a' na de letters 'u', 'w' en 'wh'

Na de letters 'u', 'w' of 'wh' spel je 'a' in plaats van 'o'. Voorbeelden: *quarter* (niet *quorter*), *watch* (niet *wotch*), *walkman* (niet *wolkman*), *what* (niet *whot*).

6. De letters 'qu'

Na 'q' komt altijd 'u': *quarter*, *quiz*.

7. De letters 'wh'

Vraagwoorden beginnen met de letters 'wh', zoals in *what*, *where*, *when*, *who*. Let op! In *who* hoor je de 'h'-klank.

8. 'c' vóór 'e', 'i' en 'y'

De letter 'c' die je uitspreekt als de klank 's' vind je alleen maar vóór de letters 'e', 'i' en 'y', zoals in *cent*, *city* en *cycle*. Dit is een inprentspelling. De basisspelling 's' komt veel vaker voor, zoals in *send*, *sitting* en *system*.

9. Stomme letters

Er zijn in het Engels maar weinig letters die niet worden uitgesproken. De belangrijkste staan hieronder.

WR. Je spreekt de 'w' niet uit. Voorbeelden: *wrong*, *to write*

KN. Je spreekt de 'k' niet uit. Voorbeelden: *to know*, *knife*

WH. Je spreekt de 'h' niet uit. Voorbeelden: *where*, *when*. Let op! In *who* spreek je de 'w' niet uit.

Je kunt het best de letters op een rijtje onthouden, dus bijvoorbeeld 'wrong' met w-r'.

Bijlage 3 Ezelsbruggetjes voor woorden die vaak verward worden

Behalve ezelsbruggetjes voor het inprenten van de spelling van klanken is het ook handig om ezelsbruggetjes te gebruiken voor woorden die vaak verward worden.

There, their en they're

Je spreekt de drie woorden hetzelfde uit, maar de spelling is verschillend.

There hoort bij *where*, net zoals *daar* hoort bij *waar*.

Their en *they* horen bij elkaar. Denk aan de regel: 'i' in het woord, 'y' aan het eind.

They're komt van *they are*. Je zet een kommaatje omdat de 'a' is weggefallen.

Who – how

Denk aan de beginletters in het Nederlands: *Who* – *Wie*, *How* – *Hoe*

Two – too – to

Deze drie woorden spreek je hetzelfde uit, maar de spelling is verschillend.

Two begint met dezelfde letters als *twee*.

In *too* komt de letter 'o' twee keer voor, net zoals in *ook*.

Als de betekenis anders is dan *twee* of *ook*, spel je *to*.

White – with

Spreek de woorden uit en haal ze uit elkaar.

White: wh (zoals in *where*, *when*) plus ite (zoals in *bite*). *White* begint dus anders dan het Nederlandse *wit*.

With: wi (zoals in *win*) plus th (zoals th in *bath*).

Right - write

Right en *write* spreek je hetzelfde uit, maar de spelling is anders.

Right rijmt op *cola light*, denk aan i-g-h-t.

Write kun je onthouden aan de eerste letters uit de zin *WRITE With Red Ink To Ernie* (of een andere naam die met 'E' begint).

Son – sun

Son en sun spreek je hetzelfde uit, maar de spelling is anders. Onthoud de volgende zinnen:

The mOther IOves her sOn.

sUn is fUn.

Bijlage 4 Omgaan met spellingfouten

Als leerkracht probeer je door middel van gerichte hulp kinderen te helpen met problemen, zo ook met bepaalde spellingproblemen / spellingfouten. Om een kind adequaat te helpen met het spellingprobleem is het goed om zelf inzicht te hebben in de spellingfouten.

Voor het beoordelen van spellingfouten in het Nederlands zijn spellingcategorieën belangrijk. Stel dat een leerling *baker* in plaats van *bakker* spelt, of *boomen* in plaats van *bomen*. Dan weet je meteen dat in beide gevallen een regel kan worden toegepast om de spellingfout te verhelpen. Spelt een kind *peg* in plaats van *pech*, dan moet het woord *pech* beter ingeprent worden. Op deze wijze kun je ook met Engelse spellingfouten omgaan.

Een leerkracht die met spellingcategorieën vertrouwd is, zal bij het presenteren van nieuw vocabulaire weten bij welke woorden aandacht voor de spelling nodig is. Ook voor het analyseren van door de leerlingen gemaakte fouten is de indeling in deze categorieën belangrijk. Want daarmee kun je zien met welke spelling de leerling problemen heeft en wat je eraan kunt doen. Als je eenmaal ervaring hebt opgedaan met het spellingsysteem, kun je op het eerste gezicht aan fouten zien waar de problemen zitten. Om duidelijk te maken hoe dat gaat, zetten we stap voor stap een foutenanalyse uiteen.

Als een woord fout geschreven is, wordt het eerst op de juiste manier voorgezegd in de spelling van de klanken, dus *mouth* als 'm'-'ou'-'th', *friday* als 'f'-'r'-'i'-'d'-'ay', *yellow* als 'y'-'e'-'ll'-'ow', *young* als 'y'-'ou'-'ng'. Elk van die schrijfwijzen wordt bij een spellingcategorie ingedeeld. Vervolgens geef je van een foutief gespeld woord aan in welke categorie een fout gemaakt is. De fouten in het voorbeeld zijn afkomstig van zwakke spellers die nog geen spellingbegeleiding hebben gehad. Schuin gedrukt staan het woord en de indeling bij de spellingcategorie. Daaronder staan steeds twee fout gespelde woorden, met de foute spelling in de betreffende kolom.

Tabel 5: Foutenanalyse bij spellingsfouten

woord	fout	basisspelling	regelspelling	inprentspelling / zonderling	vaste woordstukjes
<i>mouth</i>		<i>m, ou, th</i>			
	maud	au, d			
	mohf	o, hf			
<i>friday</i>		<i>f, r, i, d</i>	<i>ay</i>		
	frijdy	ij	y		
	vryday	v, y			
<i>uncle</i>		<i>u, n</i>	<i>c</i>		<i>le</i>
	ankel	a	k		el
	unkle		k		
<i>yellow</i>		<i>y, e</i>	<i>ll, ow</i>		
	jelo	j	l, o		
	yeloo		l, oo		
<i>father</i>		<i>f, a, th</i>			<i>er</i>
	fhater	fh, th			
	faterh	t			erh
<i>young</i>		<i>y, ng</i>		<i>ou</i>	
	jang	j		a	
	joung	j			
<i>shoulder</i>		<i>sh, l, d</i>		<i>ou</i>	<i>er</i>
	sjolder	sj		o	
	schoulder	sch			

In de basisspellingen zijn er vooral problemen met typisch Engelse klanken en schrijfwijzen. Dat betekent de uitspraak oefenen en letterkennis aanbrengen ('th', 'sh', 'y'), en oefenen met de plaats van de 'h' in het woord ('th' in *father*). Het is duidelijk dat spellingregels uitkomst kunnen bieden. En *young* en *shoulder* zullen moeten worden ingeprent, in beide gevallen door na de juiste uitspraak te leren 'met o-u'.

Als landelijk kenniscentrum leerplanontwikkeling richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Hoofdlocatie
Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Nevenlocatie
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Postadres
Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
E info@slo.nl
www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)
 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)